

Aan Tafel!

Meditatie september 2022

Ds. Sara Dondorp

Bij het jaarthema 'Aan Tafel!' denken we in de kerk misschien in de eerste plaats aan het Avondmaal. Tijdens een viering van Schrift en Tafel zijn we gemeenschap met elkaar en delen we meer dan alleen brood en wijn. We delen dat we met elkaar deel mogen hebben aan de wereldwijde gemeenschap van Christus. We delen de herdenking van Zijn leven als barmhartig en liefdevol mens, van Zijn dood aan het kruis en van Zijn herrijzenis als Zoon van God. En we delen in de kring dat we met elkaar gemeenschap zijn rondom brood en wijn. In de praktijk vieren we het Avondmaal zelden letterlijk aan tafel, al is de tafel in de kerk mooi gedekt met een damasten kleed en een antiek zilveren Avondmaalsstel. Pas toen we door corona niet in staat waren Avondmaal te vieren, werd het belang van samen vieren werkelijk voelbaar.

Het jaarthema 'Aan Tafel!' verwijst ook naar gezamenlijke maaltijden, zoals we die bijvoorbeeld houden op Hemelvaartsdag of op Startzondag. Samen eten met elkaar van datgene wat iedereen heeft meegebracht en zo op een ontspannen en gezellige manier met elkaar vieren dat we gemeenschap zijn. In kerkelijke kringen gebruiken we daar het woord agapemaaltijd voor. Het Griekse woord agapè betekent liefde of vriendschap in gezamenlijkheid. Tijdens een agapemaaltijd delen we met elkaar wat we hebben meegebracht op dezelfde manier als de eerste christenen solidair met elkaar samen maaltijden gebruikten.

Het jaarthema 'Aan Tafel!' kan ook verwijzen naar de kerkproeverijen waarbij we onder het genot van een eenvoudige doch voedzame maaltijd met elkaar in gesprek konden gaan. Samen eten gaat immers zelden alleen om het samen stillen van je honger, maar ook over het samen in gesprek gaan en het delen wat je bezig houdt. Aan tafel gaan we ook voor het voeren van goede gesprekken. Denk bijvoorbeeld aan het idee van keukentafelgesprekken, die bedoeld zijn als laagdrempelige vorm van ontmoeting en gesprek.

Bij het jaarthema 'Aan Tafel' moest ik ook denken aan de Ronde Tafel van Koning Arthur. Als kind heb ik de boeken van Jaap ter Haar over Koning Arthur verslonden en later het standaardwerk van T.H. White, 'Arthur, Koning voor eens en voor altijd'. Nog later las ik 'De Nevelen van Avalon', van Marion Bradley. Daarin wordt de Arthurlegende verteld vanuit het vrouwelijk perspectief. In al die verhalen komt de Ronde Tafel terug. Deze tafel zou een huwelijkscadeau zijn geweest van Arthurs schoonvader, Leodegrance na zijn huwelijk met Guinevere. Het bijzondere van een ronde tafel is dat er niemand aan het hoofd kan zitten. Aan een ronde tafel is iedereen gelijk en kan iedereen als gelijkwaardige gesprekspartner deelnemen. Zo wilde koning Arthur zichtbaar en voelbaar maken dat hij zich als koning niet boven de andere ridders van de Ronde Tafel verheven voelde. Een bijzondere gedachte in een tijd waarin koningen de absolute macht vertegenwoordigden. Zo staat de Ronde Tafel van koning Arthur nog altijd symbool voor gelijkwaardigheid van gesprekspartners.

In hoeverre de Arthur-verhalen teruggaan op een historische figuur, is niet duidelijk. Een van de veronderstellingen is dat hij een Romeinse bevelhebber is geweest, die geholpen had in de strijd tegen de Saksen én die vanuit Rome het christendom had meegebracht. Een koning die in een tijd van barbarij het licht van medemenselijkheid heeft meegenomen. In de verhalen over de Ronde Tafel speelt koning Arthur de rol van degene die orde en rechtvaardigheid brengt in een gewelddadige en chaotische wereld. Ridder van de Ronde Tafel moesten een eed zweren dat zij geen geweld of doodslag plegen, niet bij verraad betrokken zijn, nooit wreed zijn en geen geweld gebruiken tegen dames. Je zou het een vroegmiddeleeuwse gedragscode kunnen noemen. In gesprekken en beraadslagingen die plaatsvinden aan de Ronde Tafel is iedereen gelijk, toont iedereen respect voor elkaar en geeft men elkaar te ruimte. Het woord 'ridderlijk' heeft nog altijd een associatie met rechtvaardigheid, wellevendheid en eerlijkheid. Als je de verhalen er op na leest, ging dat lang niet altijd goed. Ridders zijn tenslotte ook mensen. Maar het ideaal blijft prachtig.